

NALOGA 5103A

SOCIALNE VLOGE V RAZLIČNIH SOCIALNIH SKUPINAH

JAZ IN MOJE VLOGE

- »Igranje vlog največkrat omenjamo v zvezi z gledališčem in filmom, vendar pa ljudje tudi v vsakdanjem življenju igramo številne družbene vloge.« (Citat iz Barle, A, 2003, str. 97). Vsak izmed nas ima v skupinah, katerim pripadamo, različen položaj, zato člani skupine od njega pričakujejo določeno vedenje. Temu dodamo subjektivni, osebni vidik sprejemanja določene socialne vloge in razlike v dejanski izvedbi vloge, zato se končno vedenje oseb v enakih vlogah razlikuje.

A. Na spletu si na povezavi [kaj so socialne vloge](#) ali v učbeniku poglej, kaj je to socialna vloga. Zapiši opredelitev socialne vloge (in jo primerjaj z opredelitvijo v učbeniku).

- V družini igramo različne socialne vloge: vlogo matere, očeta ali otroka; vlogo brata, sestre ali edinca; vlogo upornega ali ubogljivega mladostnika; vlogo problematičnega ali vzornega otroka ali starša; vlogo kuharja ali kuharice, čistilca ali čistilke, mojstra za popravila ali nerode, vlogo delovnega člana ali lenuha ...

A. Premisli in zapiši, kakšne so tvoje vloge v življenju vaše družine.

Slike 1: Slike dostopne na google housework.

- Večina ljudi se zaveda, kakšno obnašanje se v določeni vlogi od njih pričakuje. Pri delitvi družinskih opravil so npr. še vedno nekatere vloge, ki so bolj običajne za določen spol.

A. Oglej si zadnji dve sliki zgoraj (slike 1) in reflektiraj svoje doživljanje »moških in ženskih del« v družini. Presodi zgodovinsko ozadje takšne delitve socialnih vlog v družini in primernost takšne tradicionalne delitve del v sodobnem času. (Če želiš o tej temi izvedeti več poglej vajo »Spolni stereotipi, jazon 70 ur).

Slike 2: dostopne na google, slike, housework.

4. Včasih so vloge nejasne ali slabo opredeljene in si jih posamezniki razlagajo »vsak po svoje«, glede na specifično družinskega življenja. Tako imajo npr. starši različno predstavo o tem, kakšno vedenje se pričakuje od mladostniških otrok kot jih imajo mladostniki sami. Takšna razhajanja o pričakovanem vedenju v določeni socialni vlogi s strani otrok in staršev so lahko izvor nesprazumov in konfliktov. Mati npr. pričakuje, da ji bo hči pomagala pri hišnih opravilih, hčerka pa teh pričakovanj ne želi izvajati, ker ni edini otrok in je prepričana, da bi več hišnih del moral prevzeti brat, ki je starejši.

A. Še sam poišči primer neusklajenih pričakovanj glede izvajanja socialnih vlog, ki so lahko izvor konfliktov med člani skupine. Predlagaj možne rešitve težav, ki nastanejo zaradi takšnih nasprotnih pričakovanj.

5. Ker ljudje pripadamo različnim socialnim skupinam, imajo člani skupin tudi različna pričakovanja glede socialnih vlog posameznika. Zato se ta lahko znajde v dilemi, v skladu s katerimi pričakovanji naj se obnaša oz. katero socialno vlogo naj v večji meri udejani. Mlada mati je utrujena in od očeta npr. pričakuje, da bo vestno skrbel za dojenčka in več časa preživel z družino, da bi jo razbremenil, očetov nadrejeni v službi pričakuje, da bo zaradi potreb dela delal nadure, očetovi prijatelji pa, da se bo tako kot doslej z njimi zabaval in ukvarjal s športom. Tak posameznik se znajde v situaciji nasprotnih pričakovanj ali v konfliktu vlog.

B. Še sam napiši svoj primer konflikta vlog, ki ga lahko doživlja mladostnik.

Slika 3: družbene vloge, dostopno na google slike.

6. Ugotovimo lahko, da včasih vsem socialnim vlogam, ki naj bi jih morali »idealno opravljati« nismo več kos. Izredno težaven je za mnoge prav konflikt vlog, ki nastane med uresničevanjem starševske oz. družinske in poklicne vloge.

A. Opiši to vrsto konflikta vlog.

7. Reflektiraj možni konflikt vlog, ki nastopi v življenju dijaka, ki se sooči z visokimi pričakovanju učiteljev glede njegovega šolskega dela in pričakovanji družine po pomoči ter pričakovanji prijateljev po skupni zabavi.

A. Navedi nekaj možnih rešitev takšnega konflikta vlog.

8. Ljudje pripadamo različnim socialnim skupinam.

A. Napiši tri socialne skupine, ki jim pripadaš in v vsaki skupini poudari, kakšna je tvoja socialna vloga v tej skupini.

Slike : snete z google, slike skupine in z arhiva slik Gimnazije Šentvid.

- B. Presodi, kako pogosto doživljaš nejasna in nasprotujoča si pričakovanja glede svojega vedenja ali konflikt vlog zaradi članstva v različnih socialnih skupinah in pojasni, kako vplivajo na tvoje doživljanje in vedenje.
- C. Razloži, kako se ljudje naučimo, kaj se v določeni socialni vlogi od nas pričakuje. (Pri tem upoštevaj vpliv socializacije, preko katere vsak posameznik bolj ali manj ponotrani (internalizira) in čustveno sprejme pričakovanja okolice o tem, kakšno vedenje se od njega na določenem položaju pričakuje in presodi posledice, ki nastopijo, če proces socializacije izostane ali je nepopoln ali pa če posameznik noče čustveno sprejeti in izvajati določenih pričakovanih socialnih vlog).
- D. Vseh socialnih vlog, ki jih od nas pričakujejo na določenem položaju niti ne vzamemo za svoje in jih ne želimo uresničevati. Nekatere vloge pa sprejmemo le zato, ker jih moramo in družba od nas to pričakuje, če ne bi nas doletele (formalne in neformalne) sankcije. Presodi in pojasni kakšne sankcije lahko doletijo starše, če ne želijo uresničevati svoje starševske vloge ali jo opravljajo slabo.
- E. Reflektiraj, katere vloge socialne vloge najpogosteje sam prevzemaš v skupini. Ali v delovni skupini prevzameš vlogo vodje, organizatorja dela, predstavljaš skupino navzven, pridobivaš informacije ... ali raje ostajaš v ozadju, izvajaš aktivnosti ki jih načrtujejo drugi, ali pogosto oponiraš drugim članom skupine?
- F. Če želiš o raziskavah socialnih vlog vedeti več, si oglej Zimbardov eksperiment v Standfordskih zaporih na povezavi [Eksperiment v Standfordskih zaporih](#) in reši vajo »Kritična presoja psiholoških raziskav«, jazon 280 ur. Prav s tem eksperimentom je Zimbardo dokazal, da se zelo hitro začnemo obnašati v skladu s pričakovanji o tem, kakšno naj bi bilo vedenje posameznika v določeni socialni vlogi.

Slika 5 s filma posnetega po Zimbardovem eksperimentu v standfordskih zaporih (vir: <http://image.guardian.co.uk/sys-images/Books/Pix/pictures/2008/03/11/milgram460.jpg>).

9. Vaš razred je dobil konkretno nalogo, da za maturantski ples pripravi točko, v kateri boste predstavili specifične značilnosti vašega razreda. Predlogi so različni: nekateri bi zaigrali izsek iz športne tekme, ker ste vsi navdušeni športniki. Drugi bi radi zaigrali skeč, da bi nasmejali publiko. Tretji želijo slavnostni zahvalni govor učiteljem in staršem ...

- A. Kaj bi najverjetneje izbral vaš razred za predstavitev? Kakšno vlogo bi pri tej predstavitvi prevzel ti?

Slika 6: sneta z google slike, naloge v skupini.

- B. Ena najbolj izpostavljenih vlog v skupini je vloga vodje. Premisli, kako bi opredelil vodenje in katere so po tvojem mnenju osebnostne lastnosti dobrega vodje. Utemelji, zakaj je za uspešno vodenje in delovanje skupine pomembno, da ima vodja neko lastnost. (Pomagaš si lahko s spletno povezavo [vodenje in lastnosti dobrega vodje](#), dostopno dne 30.12.2013)

10 LASTNOSTI DOBREGA VODJE:

1. Pogum
2. Samoobvladovanje
3. Občutek za pravičnost
4. Suverenost pri odločitvah
5. Sposobnost načrtovanja
6. Narediti korak več kot ostali
7. Optimizem
8. Simpatija in razumevanje
9. Pripravljenost na sprejemanje polne odgovornosti
10. Sodelovanje

Slika 7: Slike s ppt, arhiv lasten in google slike vodenje, dne 30.12.2013

- C. Vodje imajo veliko pomembnih nalog pri delovanju skupin. Poskušaj ugotoviti, katere so temeljne naloge dobrega vodje. (več o tem si lahko prebereš na povezavi [kompetence dobrega vodje](#), sneto 30.12.2013 ali [kompetence vodij](#), sneto 30.12.2013)

KOMPETENCE VODJE:

- strokovnost in razgledanost
- etično ravnanje
- pravičnost
- sposobnost vodenja in odločanja
- obvladovanje komuniciranja
- sposobnost motiviranja
- učinkovito ravnanje s časom
- ustvarjalnost in inovativnost
- prilagodljivost
- visoka čustvena inteligenca
- sposobnost vodenja sprememb
- sposobnost sodelovanja
- samokritičnost
- organiziranje dela itd.

Slika 8: slika s ppt, arhiv lasten

10. Če želiš o vodenju izvedeti več, si preberi kaj o različnih načinih vodenja skupin na spletu ali v psiholoških knjigah.

A. Povzemi vsebino po tvojih kriterijih najboljšega besedila.

11. Procesi podrejanja avtoritetam v skupini temeljijo na presoji različne moči članov skupine. Največ moči ima običajno prav vodja.

A. Opišite in na primeru pojasnite različne oblike moči in svoje odgovore vpišite v spodnjo tabelo:

OBLIKA SOCILNE MOČI	OPIS OBLIKE TE SOCILNE MOČI	PRIMER ZA PONAZORITEV TE OBLIKE
LEGITIMNA MOČ		
REPRESIVNA MOČ		
STROKOVNA MOČ		
INFORMACIJSKA MOČ		
REFERENČNA MOČ		
NAGRAJEVALNA MOČ		

Standard znanja	
Rdeče	Minimalne zahteve, ki so pogoj za oceno 2.
Modro	Temeljne zahteve, ki so pogoj za oceno 3 ali 4.
Zeleno	Višje zahteve, ki so pogoj za oceno 4 ali 5.